

Україна й світ: минуле, сучасне та майбутнє

[Підготувала П. Ніколенко]

#20-21 от 30.10.2007

Регіональна науково-теоретична конференція

24–25 квітня на базі Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» була проведена регіональна науково-теоретична конференція студентів та аспірантів. НТУ «ХПІ» – один із найстаріших навчальних закладів, визнаний центр навчально-методичної та наукової роботи в Україні. Тисячі його випускників вивчають економічну, виробничу й технічну політику держави. Адже сучасній українській молоді належить стати новою інтелектуальною елітою країни, а для цього необхідно отримати фундаментальну фахову й соціально-гуманітарну підготовку.

На конференції, серед майже 340 праць студентів та аспірантів, були представлені не тільки реферативні роботи, а й дійсно наукові, зроблені на основі серйозних досліджень, вдумливого аналізу проблем. Понад 250 доповідей представляли НТУ «ХПІ».

Пленарне засідання відкривала доповідь професора А.Г. Романовського, проректора з науково-педагогічної роботи та гуманітарної освіти, лауреата Державної премії України, доктора педагогічних наук. У доповіді «Роль гуманітарно-технічної еліти НТУ «ХПІ» у процесі формування стабільної демократії в Україні» він доводив що: ... «Пока не придет новая управленческая гуманитарно-техническая элита, которая будет подготовлена духовно и нравственно-этически, страна не выйдет на уверенный путь развития демократии и экономики. НТУ «ХПИ» занимает передовую позицию среди вузов Украины потому, что готовит современную управленческую гуманитарно-техническую элиту, гармонично сочетающую в себе все необходимые составляющие для того, чтобы возглавить государство и стать основой его обновления и процветания».

Недарма в нашому університеті створена і втілюється Концепція формування національної гуманітарно-технічної еліти. Проведення таких конференцій – один із показників впровадження накресленого Концепцією.

Показово, що з року в рік збільшується не тільки кількість учасників конференції, а й розширюються її географічні межі. У роботі беруть участь студенти та аспіранти Київського національного університету культури та мистецтва, Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», Дніпропетровського національного університету, Донбаського державного технічного університету (м. Алчевськ), Белгородського державного університету (Росія). Тут представлені провідні вищі навчальні заклади нашого міста, серед них Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, Харківська державна академія дизайну та мистецтв, Харківський державний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди, Харківський банківський інститут УАБС НБУ, Національна юридична академія ім. Я.Мудрого, Харківський національний університет внутрішніх справ та інші.

На пленарному засіданні прозвучали доповіді студентів та аспірантів, що представляли НТУ «ХПІ». Тут розглядали коло загальних питань: проблему удосконалення правової політики

України (О. Крячко), проблему української мови – «Мова – засіб спілкування чи самоідентифікація?» (О. Самара) та «Мова в Україні й українська мова» (Г. Євменова); розвитку економіки нашої держави та сучасну ситуацію в Україні – «Современная ситуация в Украине как «пограничная ситуация» (Д. Коробцов). Були інші цікаві доповіді: «Подорож у минуле (фольклорно-етнографічна експедиція по Сіверському Дінцю)» (М. Сізінцева та Д. Салін); «Прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику: гендерний та психологічний аспекти» (О. Чернікова). Експериментальна частина останньої доповіді присвячена дослідженням, проведеним державними та неурядовими установами, які чітко ілюструють існуючу ситуацію нерівності у професійній сфері, зокрема у науковій діяльності, у бізнесі, політиці. Доповідь «Міжнародна оцінка наслідків аварії на Чорнобильській АЕС», яка супроводжувалася показом авторського документального фільму, представив І. Довгаль. О. Неронова зробила доповідь – «Александр Михайлович Ляпунов (1857–1918)». На конференції плідно працювало 10 секцій.

У I секції «Філософська думка України та світова філософія» розглядалися проблеми розвитку філософської думки в Україні взагалі. З доповіді Я. Пашенко, (НТУ «ХПІ»), присутні почули, що «у філософії давніх слов'ян українська культура посідає помітне місце, бо з давніх часів український народ був високо розвинутою спільнотою... Філософська думка Київської Русі мала християнський характер... Видатні професори Києво-Могилянської академії розуміли філософію як систему дисциплін чи наук, покликаних віднайти істину, дослідити життя і добродієність... Сковорода закликав почати філософське освоєння світу з простого: пізнати віру та любов у всій їхній повноті...». Отже висновок був один: «Українська філософія є особливим, оригінальним явищем, ця особливість визначається домінантою етико-морального спрямування».

II секція була не менш змістовною – «Духовна культура України: традиції та сучасність». Вражає, що студенти виявляють таку зацікавленість щодо духовної культури України, її історичного, стихійного формування. Прикладом цього є доповідь Г. Правдіної (НТУ «ХПІ»). Цікаво розповідала Л. Дудіна (БелГУ) про «Календарно-обрядові праздники Грайворонського району»: «Культура его (народа) развивалась по принципу накопления ценностей, но не отбрасывания таковых, как это происходит особенно интенсивно в последнее столетие под лозунгом новой, современной культуры». Присутні мали змогу порівняти культурне життя минулого та нашу сучасність...

Н. Бахмет (ХДАДМ) представила доповідь «Народження нової візуальної культури в українському мистецтві 1920-х років: «На початку 1920 років створюється коло людей, зацікавлених проблемами та потребами нового мистецтва. Вони цікавляться кінематографом, театром, фотографією та поліграфічним мистецтвом, дизайном та рекламою».

Адже ці види «технічних» мистецтв були безпосередньо пов'язані з розвитком «нової візуальної культури», з конструктивними тенденціями, формальними методами, принципом монтажності, які стали актуальними з розвитком технічного процесу. Все це відіграло важливу роль у розвитку мистецтва на Україні.

Поступово мова перейшла до 50-х років ХХ сторіччя, коли у науці стала актуальною

проблематика молодіжної культури. «Эта культура является более доступной и апеллирует скорее к физиологическим, чем к интеллектуальным реакциям и способностям молодых людей в обществе». Усі присутні звернули увагу на доповідь С. Лещенко (НТУ «ХПІ») «Социологическая лаборатория и студент НТУ «ХПІ»: актуальный диалог».

«Социологическая лаборатория при кафедре этики, эстетики и истории культуры уже 30 лет ведет исследования, объектом которых являются студенты НТУ «ХПІ»...

...Коллектив лаборатории занимается изучением широкого спектра актуальных проблем: национальная идентичность и факторы ее формирования в вузе; организация образовательной среды в НТУ «ХПІ»; экономическое образование в техническом вузе; украинизация ВШ; профессиональное определение абитуриентов».

III секція – «Педагогіка і психологія: вчора, сьогодні, завтра».

Тут учасники представили безліч цікавих доповідей, у яких розглядався широкий круг психологічних проблем: сімейних конфліктів (С. Богданова, НТУ «ХПІ»); завжди актуальні теми психології підлітків та психології злочинців (І. Москаленко, НЮОУ ім. Я.Мудрого); феномен ревнощів (Н. Сокольська, НТУ «ХПІ»). Гості конференції, що брали участь у роботі цієї секції, виявили неабияку зацікавленість у складних проблемах психіки та психології людини.

IV секція – «Економічна наука в Україні: минуле й сучасне». Доповідь В. Свиридової (ХДАМК) «Сучасна парадигма державного регулювання економіки України» доводила присутнім: «На сучасному етапі центральним напрямком економічної політики в Україні має бути прискорення ринкової трансформації економіки через здійснення радикальних економічних реформ». «Для реформування економіки України крок за кроком необхідно удосконалювати основні механізми та інструменти державного регулювання...». В. Коновалов (НТУ «ХПІ») у своєму виступі «Проблеми підвищення конкурентоспроможності економіки України» зазначив: «Конкурентоспроможність країни – одна з найбільш впливових концепцій в економічному розвитку та практичній політиці сучасного світу...».

Учасники цієї секції торкнулися також питань людського капіталу в контексті переходу до інформаційного суспільства трудової міграції у нашій державі, глобальних процесів світової економіки та інших. Дуже приємно було почути, що молодь виявляє себе обізнаною у настільки складних проблемах державного та світового масштабу!

У V секції «Соціальні проблеми та шляхи розвитку України» серед багатьох інших прозвучали доповіді С. Адамчука (НТУ «ХПІ»): «Проблема неосведомленности студентов и преподавателей высших учебных заведений о Болонском процессе»; Г. Махновської (ХНУВС) «Якість платної вищої освіти в Україні». У наступних доповідях мова йшла про родину, як найважливіший соціальний інститут, про гендерну соціалізацію у дитинстві, виховання дітей та підлітків, жіночу злочинність.

VI секція «Політичні проблеми та шляхи розвитку України».

Н. Бобро (ХНУВС), «Політична участь молоді: форми та умови»:

«Молодь є соціально демографічною групою, найбільш чутливою до соціальних перемін і частіше за все, саме вона формує соціальну базу цих перемін, а їх успішність значною мірою визначається підтримкою і рівнем участі в них молоді».

К. Димнич (НТУ «ХПІ»). «Українсько-російські відносини на сучасному етапі: проблеми та перспективи».

«Відносини із Росією були і залишаються одним із пріоритетів української політики. На сьогодні вони стали більш прагматичними, вони базуються на спробах пошуку спільних інтересів та взаємовигідному вирішенні існуючих проблем. Відстоювання рівноправності у відносинах з Росією є важливим політичним завданням України на найближчий період».

VII секція «Проблеми формування громадянського суспільства і правової держави в Україні» своєю тематикою дуже перегукується із тематикою, опрацьованою на попередній секції. Тут мова йшла про перспективи розвитку українського законодавства, наприклад, у доповіді Д. Агеєнко; прямий зв'язок конституції України та стабільності у державі – О. Андрєєва (ХНПУ ім. Г.С. Сковороди); національну систему захисту прав людини – В. Ємельяненко (УІПА) та гендерну рівність – Я. Коростиченко (НЮАУ ім. Я.Мудрого).

Після завершення роботи цієї секції всі виходили упевненими – у України, безперечно, є майбутнє! Адже молодь виявляє себе небайдужою до найскладніших проблем подальшого розвитку нашої держави – політики, дипломатії та права.

VIII секція мала назву «Актуальні проблеми історії України».

Перед слухачами – учасниками конференції постала грандіозна, трагічна і, водночас, велична у своїй сумбурності картина формування демократії в Україні. На суд сучасності тут були винесені такі відомі історичні персонажі, як Н. Махно, П. Скоропадський, С. Будьонний, Данило Терпило – отаман Зелений у доповідях А. Матюніної (БелГУ); Т. Островерх (НТУ «ХПІ»); В. Мартинюк (БелГУ); А. Бєлова (НТУ «ХПІ»). Понад 50 найцікавіших доповідей з роботи цієї секції розміщено у збірнику матеріалів конференції.

Заслуговує на увагу доповідь Ю. Михайлової (НТУ «ХПІ») «Висвітлення української революції у сучасних підручниках з історії для ВНЗ», у якій доповідачка посилається на різні підручники з історії України під редакціями відомих людей – професорів В.І. Танцюри та В.І. Ніколаєнка, Ореста Субтельного, О.Д. Бойко, Я. Грицака. «Українська революція – важлива сторінка історії України». Адже це був початок шляху до незалежності.

IX секція «Проблеми історії розвитку науки та техніки в Україні».

Дуже пізнавальною була доповідь О. Вісина (НТУ «ХПІ»): «Внесок українських вчених у розвиток світової науково-технічної думки наприкінці XIX – першій половині XX сторіччя». У ній були згадані імена видатних представників наукової еліти України. «2005 рік був Всесвітнім роком фізики. Весь науковий світ відзначив сторічний ювілей опублікування трьох знаменитих статей А. Ейнштейна, 160-річчя від дня народження одного з основоположників фізики напівпровідників О. Смакули». У цій доповіді прозвучали славетні імена представників наукової еліти України. Микола Пильчиков, що професорував у Харківському університеті, проводив дослідження атмосферної електрики та поляризації світла, перший у світі розв'язав проблему вибіркості приймання електромагнітних хвиль.

Георгій Де-Метц, київський вчений цього періоду, який у 1888–1902 роках, вдосконаливши методи Максвелла спостереження подвійного заломлення, дослідив це явище у 16 рідинах. Йосип Косоногов, учень і співробітник Михайла Авенаріуса; Володимир Левицький – фізик, математик, термінолог, педагог, автор багатьох фундаментальних наукових праць. Дмитро

Романський – видатний дослідник фізики електричних розрядів і радіофізичних явищ; Володимир Вернадський – Перший голова УАН; Борис Грабовський – винахідник першої цілковито електронної системи телевізії.

X секція – Україна на зламі століть.

Тут обговорювалися найбільш животрепетні питання стану в нашому соціумі української мови, у якій «мудрість віків і пам'ять тисячоліть», у якій «неосяжна душа народу». Загальним висновком наприкінці роботи цієї секції стала єдина думка: «Сьогодні Україна творить свою державу, і на її розвиток та зміцнення має бути спрямована й нова мовна політика. Визнання української мови як державної засвідчує історичну витривалість і духовну нездоланність нашого народу, здатність оберігати скарби своєї культури, бачити історичну перспективу». (доповідь А. Сіваченка (НТУ «ХПІ») «За мовою – Україна»). Дійсно, усвідомлення себе як людини здійснюється саме через мову. Позбавити людину рідної мови – це те саме, що підрізати коріння її духовності.

Нещодавно видана збірка матеріалів проведеної конференції під назвою «Україна й світ: минуле, сучасне та майбутнє» продовжує традицію щорічної публікації матеріалів таких регіональних наукових-теоретичних конференцій студентів та аспірантів. Вона актуальна для всіх тих, хто досліджує гуманітарні та соціально-економічні проблеми сучасного українського суспільства.

Оргкомітет конференції висловлює щирі подяки ректорам, насамперед ректору НТУ «ХПІ», Заслуженому діячу науки та техніки України, лауреату Державної премії України, доктору технічних наук, професору Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКОМУ, завідувачам гуманітарних кафедр, викладачам, студентам та аспірантам вищих навчальних закладів Харкова та інших міст за участь та допомогу у проведенні важливого та масштабного заходу.